

Rolul organizațiilor internaționale

Corneliu VĂTĂȘESCU

ONU și organismele din sistemul său

(urmare din numărul 21)

Nu va fi util, așa cum se întâmplă uneori, să împărțim problema în părți mai mici, mai ușor de gestionat. Va fi viabilă doar o abordare globală, cuprinzătoare pentru gestionarea elementelor de mediu și coordonarea dezvoltării durabile.”

Statele se grupează, la o scară diferită, în funcție de repartizarea geografică a membrilor și de impactul demersului lor comun. Statele au libertatea de a se asocia și nici o normă a dreptului internațional nu interzice acest lucru.

„Fiecare grupare de state are ca urmare formularea de reguli și de coduri interne. Se adoptă norme stabile de participare la grupare.

Printre numeroasele grupări de state, de ansambluri de state suverane care au decis să acționeze împreună într-un domeniu sau în mai multe domenii ale relațiilor dintre ele se numără alianțele, coalițiile și organizațiile.”

Organizațiile internaționale sunt constituite în scopul cooperării statelor membre, în acest caz structurile internaționale constituind un cadru de cooperare permanentă în diverse domenii.

Statele au înființat, în veacul al XIX-lea, organizații internaționale cu rol preponderent tehnic. Prima organizație internațională modernă a fost înființată prin Convenția referitoare la navigația pe Rin (1804) și anume Comisia fluviului Rin. Remarcăm că prima organizație internațională modernă se încadra, din punct de

vedere al atribuțiilor, în domeniul protecției mediului. Apoi, peste aproape jumătate de secol avea să ia ființă Comisia Europeană a Dunării.

„Protecția mediului ambiant local (după cum a fost explicată prin Actul Aerului Curat din 1956, din Marea Britanie) este de mult o preocupare pentru politicienii fiecărei țări, în timp ce diplomații s-au preocupat de protecția mediului regional, negociind tratate ca Tratatul Rîului Rin și Protocolul pentru Protecția Mediului din Antarctica, din 1991.”

Așa cum o caracterizam mai devreme, organizația internațională este structura instituțională permanentă, edificată de state prin acordul lor de voință exprimat printr-o convenție internațională și care își desfășoară activitatea în vederea atingerii obiectivelor din actele constitutive. Astfel, în doctrină, „organizația internațională este privită ca asociere de state suverane care urmăresc să atingă un obiectiv de interes comun, prin intermediul organelor proprii organizației”

Organizația Națiunilor Unite a jucat un rol esențial în negocierea unei multitudini de tratate ecologice internaționale, de la domeniul

protecției păsărilor migratoare până la protejarea stratului de ozon. ONU a reprezentat și reprezentă, de decenii, suportul pentru negocieri și promotorul multor tratate care au ca finalitate protejarea mediului. Convenția de Comerț Internațional cu Speciile Periclitate din Fauna și Flora Sălbatică, negociată în anul 1973 este un document de bază al dreptului internațional al mediului.

Tratatul pune bazele pentru intervențiile active ale Națiunilor Unite pentru protejarea speciilor în pericol.

Rolul major al ONU în protejarea factorilor de mediu la scară mondială este exemplificat și prin Legea Tratatului Mării, tratat care limitează apele teritoriale la 200 de mile (370 de km de țarm).

Această normă de drept internațional al mediului conferă guvernelor autoritatea necesară pentru protecția zonelor piscicole din largul coastelor și exploatarea resurselor piscicole.

În promovarea diplomației mediului

Protecția climei și combaterea fenomenului efectului de seră constituie un alt obiectiv major al politicilor ONU în domeniul mediului. Mărturia acestei implicări directe o constituie antrenarea în Comisia Interguvernamentală pentru schimbări ale climei a 2600 de oameni de știință pentru a se implica în acest proiect. Acest organism de lucru monitorizează modificările de climă. Cercetările științifice ale acestui grup de lucru reprezintă baza negocierilor internaționale pe problemele de stabilizare a climei.

Organizația Națiunilor Unite a adus o contribuție însemnată la crearea unei reglementări juridice specifice pentru protecția mediului.

Cu toate aceste eforturi, au existat și persistă criticile la adresa capacității organizației de a face față provocărilor privind degradarea accelerată a mediului.

„Deși ONU a repurtat numeroase succese pe frontul ecologic, golul dintre ceea ce este necesar de făcut și ceea ce a fost făcut pentru a asigura un viitor durabil se lărgeste. În definitiv, Organizația Națiunilor Unite nu se poate mișca mai repede decât îi permit guvernele care îi sunt membre.”

Remarcăm că în finalul afirmației anterioare motivul găsit de autor pentru necorelarea între cerințele de protecție eficace a factorilor de mediu și prestația structurilor specializate ale ONU este lipsa unei mobilități corespunzătoare a însăși guvernelor care îi sunt membre. Astfel, „conduita” unei organizații în planul rapor-

turilor internaționale este, de fapt, „conduita” actorilor care o compun. De aici rezultă o insuficiență în ceea ce privește mentalitatea, lipsa unei voințe politice suficient de determinate a statelor pentru a se implica, atât pe plan intern cât și extern, în conturarea unei noi mentalități în privința mediului.

Este necesară atât remedierea urgentă a impactului negativ pe care diferitele activități antropice l-au avut asupra factorilor de mediu și stoparea degradării accelerate a acestora, cât și familiarizarea cu o nouă atitudine a omului în raport cu natura.

În acest context, vom puncta o serie de evenimente marcante, relativ recente, desfășurate la nivelul comunității internaționale, care demonstrează, pe de o parte, eforturile substanțiale, incontestabile depuse pentru stoparea degradării mediului și, pe de altă parte, decalajul încă existent între ritmul demersurilor internaționale care converg către acest obiectiv și dinamica degradării factorilor naturali. Într-o atare situație, se impun măsuri urgente pentru reducerea acestui decalaj.

Protocolul de la Kyoto, care își propune să diminueze fenomenul încălzirii globale, a intrat în

vigoare la 16 februarie 2005.

Țările care au semnat acest document internațional s-au obligat să reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu cel puțin 5 procente în perioada anilor 2008-2012, plecându-se, ca nivel de referință, de la anul 1990. UE și-a propus o reducere de 8 procente a nivelului de poluare menționat.

Obiectivul Protocolului de la Kyoto s-a dovedit greu de pus în practică și un exemplu în acest sens îl reprezintă țările a căror economie este în plin avânt. Putem da exemplul Japoniei, unde emisiile de dioxid de carbon au crescut cu cca. 8 procente în perioada aprilie 2005 – martie 2006.

„Protocolul, care părea soluția salvatoare la problema încălzirii globale, începe să-și arate limitele.

Eficiența Acordului de la Kyoto este subminată nu doar de lipsa conformării țărilor semnatare la obiectivele fixate, ci și de favorizarea țărilor dezvoltate în raport cu cele sărace. Dacă țările bogate își pot permite prin intermediul schemei de comercializare a emisiilor de gaze cu efect de seră, să-și ducă la îndeplinire angajamentele, țările sărace nu pot beneficia de astfel de avantaje.”

(va urma)